

SOTAMUSEO 1975

Vuosikertomus

Hallinto

Sotamuseon asemassa Sotatieteen Laitoksen osastona ei kertomusvuoden aikana tapahtunut muutoksia.

Henkilökunta

Museonhoitaja: FM Markku Melkko (1972). Amanuenssi: VTM Markku Palokangas (1973). Museovirkailija: ylil Pentti Kaarlonen (1959) 31. 12. 1975 eläkkeelle siirtymiseensä asti. Toimistoupseeri: vääp Aaro Vuohelainen (1962). Taisteluväline- ja aseupseeri: ylik Karl von Kugelgen (1973). Piirtäjä: tait Ole Heinonen (1951). Konekirjoittaja: rva Paula Miekkavaara (1960). Vahtimestari: hra Leo Nilsson (1974) 18. 11. asti. Va toimistoupseeri: kers Lauri Honkala (1974), va toimistoupseeri: kers Kimmo Maunola (1973), va toimistoupseeri: kers Juha Tetri 1. 12. lähtien, va toimistoupseeri: vänr Heimo Rinne 9. 6.—30. 9. Värvätty: neiti Mirja Hietanen (1973), työsopimussuht. kanslisti: hra Pertti Vuorela (1973), työsopimussuht. museoapulainen: tait. Tauno Malin (1967) 31. 12. eläkkeelle siirtymiseensä asti. Siivooja: rva Irja Raita (1973), sivutoiminen vartiomies-lämmit-
täjä: hra Auvo Pakarinen (1974).

Talous

Sotatieteen Laitokselle v. 1975 erikoismenosäännöissä varatuista määrärahoista osoitettiin Sotamuseolle yhteensä 40 000:—, Pääsylippituloja tilitettiin Puolustusministeriölle yhteensä 45 675:—.

Toimitilat

Vuoden 1975 lopulla oli museolla näyttelytilaa yleisellä osastolla Uudenmaan kasarmissa 900 m², konservointitiloja 42 m², toimistotiloja 12 m², tutkijatiloja 82 m² ja sosiaalitiloja 12 m². Kertomusvuoden toimintaa haittasi vakavasti Uudenmaan kasarmien toimitilojen yhä lisääntyvä ahtaus osan henkilöstöstä jou tuessa työskentelemään jopa varastotiloissa. Suomenlinnassa oli näyttelytiloja 280 m² Rannikkotykkimuseossa. PIM:n rakennuskonttorin toimesta osittain kunnostettuun tykkimaneesiin siirrettiin toukokuussa museon keskusvarasto Pikku-Mustasaarelta. Varastotiloja oli käytössä kaikkiaan 400 m² lämmintä ja 1 000 m² kylmää tilaa.

Kokoelmat

Sotamuseon kokoelmat karttuivat kertomusvuoden aikana yhteensä 2 697:llä esineellä päälukujen lisääntyessä 352:lla. Ostoina hankittiin 18 ja vaihtoina 31 esinettä. Lahjoituksina saaduista esineistä oli kunniamerkkien ja mitalien sekä valokuvien ja varusesineiden osuus suurin. Lippukokoelmiin liitettiin Pohjanmaan Tykkirykmentin lippu sekä kenraali Talvelan Itä-Karjalan sotalippu. Saaduista kunniamerkeistä olivat huomattavimmat kenraalien Östermanin ja Talvelan kokoelmat. Tuliasekokoelmat karttuivat 782:lla aseella, joista suurin osa oli m/91 sotilaskiväärejä sekä erilaisia pistooleja. Varikkomateriaalina saatiin mm. pistimiä m/28—30/39. Valokuvakokoelmat karttuivat 1 284:lla kuvalla, joista huomattavin osa kuului kenraali Östermanin kokoelmiin. Lahjoituksina saaduista taideteoksista mainittakoon Hugo Backmanssonin kenraalimajuri Magnus Hugo Schulmania esittävä öljyvärimaalaus vuodelta 1888 ja Eero Snellmanin Kustaa V:n Suomen vierailua esittävä öljyvärimaalaus vuodelta 1925.

Vaihtamalla hankittiin mm. ruotsalainen henkivartio-rakuunapuseerin sapeli m/1770 ja ostamalla mm. ruotsalainen sieppolukkukivääri 1600-luvun alusta sekä venäläinen ratsuväen miehistösapeli m/1841.

Kokoeimien inventoinnin yhteydessä numeroimattomina löydettyjä kirjattiin uudelleen 73 esinettä. Kertomusvuoden aikana poistettiin Sotamuseon kirjanpidosta kaikkiaan 314 esinettä, joista suurin osa oli Sota-arkistoon siirrettyjä karttoja ja asiakirjoja.

Rannikkotyöstämuseon ulkonäyttelyalueella olevat tykit ruosuesuojattiin ja uusintamaalattiin toukokuussa.

Lippu- ja univormukokoeimien konservointityötä jatkettiin kertomusvuoden aikana sekä aloitettiin onnistuneiden kokeilujen jälkeen manttelien ja asetakkien pesuohjelma Säskylän korjaamon kanssa.

Varusesineiden kortistointi aloitettiin vuoden alusta sekä jatkettiin asiakirja-, piirros- ja valokuvakokoeimien selvitystyötä. Kokoelmien hoitoa vaikeutti suuresti välttämättömien konservointi- ja laboratoriotilojen puute.

Lahjoittajat

Sotamuseon kokoelmiin ovat v:n 1975 aikana tehneet lahjoituksia seuraavat yksityishenkilöt: rva Salme Eriksson, maj evp T. V. Erwe, rva Gertrud Goth, rva Trissie Gripenberg, maist. Rolf Grönlund, rva Mary Hagelberg, hra Aarne Hakola, hra Esko Heikola, rva Lisbeth Heinrichs, opettaja Pauli Hämäläinen, hra Ilkka Ignatius, rva Aino Juusela, rva Anni Järvinen, rva Lilly Kekoni, Sirkka Kivinen, maist. Toivo Korosuo, diakon. Elin Kuhmosen perikunta, hra T. J. Kukkamäki, ins. Reino Kärhä, rva Margit Laakso, maj. P. Linderoosin perikunta, Ranghild von Malm, evl. evp. K. Martiala, kenrl. evp. A. Maunula, kapt. Kari Miekkavaara, Heikki Niemen perikunta, kauppi. Olavi Niinistö, näytt. Matti Oravisto, rva Flora Paasonen, jääkltn. Albin Palmenin perikunta, maist. M. Palokangas, kenrl. evp. Antti Penanen, kapt. evp. Arvo Pitkänen, jääk-ev. Eino Polön, hra Olavi Pylkkänen, joht. Oiva Roine, apt. Erkki Saanila, rva Greta Saarva, rva Maija Salomaa, rva Kerttu Sario, hra Erik Savolainen, ev. Väinö Savonen, hra B.-O. Simolin, hra Esko Simonkari, rva

Verna Snellman, maj. evp. Nils Stolpe, varat. N. E. Svartströmin perikunta, kenr. P. Talvelan perikunta, varanot. Ulla Tanninen, ev. Vilho Tervasmäki, lisensiaatti Mikko Uola, hra Erkki Valanki, Kerttu ja Oiva Vehkanen, rva Werner, hra Arthur von Wetter-Rosenthal, Aili ja K. F. Wilkaman perikunta, tal.hoit. Erkki Virkki, vääp. Aaro Vuohelainen, Kaarina Vuoristo, hra Olavi Vänttinen, kenrl. H. V. Östermanin perikunta.

Puolustusvoimille kuulunutta esineistöä ovat luovuttaneet: Asevarikko 1, Asevarikko 3, Helsingin Laivastoasema, Hyrylän korjaamo, Merivoimien Esikunta, Pohjanmaan Tykistörykmentti, Sota-arkisto ja Sotakorkeakoulu.

Seuraavat museot, liikeyritykset ja yhteisöt ovat muistaneet Sotamuseota lahjoituksin, lahjoitusten välittäjinä tai painotuottein: Armeemuseum der DDR, Canadian War Museum, Ottawa, Emil Cedercreutzin museo, Etelä-Karjalan Museo, Helsingin kaupunginmuseo, Helsingin Poliisilaitos, Historisches Museum in Frankfurt am Main, Haermuseet, Oslo, Ilmailumuseoyhdistys, Joensuun kaupungin museot, Keski-Suomen museo, Kungliga Armémuseum, Tukholma, Kunsthistorisches Museum Wien, Waffensammlung, Lahden museo, Livrustkammaren, Tukholma, 55. Maanpuolustuskurssi, Malmö Museum, Mannerheim museo, Merenkulkuhallitus, Il Museo Nazionale della Montagna "Duca degli Abruzzi", Torino, Muzeum Wojska Polskiego, Varsova, Pohjois-Pohjanmaan museo, Porvoon Museo, Povijesna Muzej Hrvatske, Zagreb, RTR 3:n kilta, Ratsuväkimuseo, Rautatiemuseo, Satakunnan Museo, Schweitzerisches Landesmuseum, Zürich, Skånes Vapenhistoriska Förening, Malmö, Statens Sjöhistoriska Museum, Tukholma, Suomen Käsityön Ystävät, Suomen Rakennustaiteen Museo, Svenska-Österbottniska Samfundet, Tampereen kaupungin museot, Tekniikan museo, Televa Oy, Turkansaaren säätiö, Turun kaupungin historiallinen museo, Tõjhusmuseet, Kööpenhamina, Valmet Helsingin telakka, Valtionarkisto, Alands museum, Ässärykmenttiläiset.

Lainaukset ja talletukset

Lainaksi on esineistöä annettu mm. Helsingin yliopiston lääketieteen historian museolle, RUK-museolle, Ruotuväki-lehdelle, Oy Suomen Yleisradio Ab:lle, eri joukko-osastoille ja tutkijoille yhteensä 35 lainaa.

Herra Esko Simonkari talletti Lapin sodan osastoon saksalaisen Zündapp-moottoripyörän.

Näyttelytoiminta

Sotatieteen Laitoksen 50-vuotisjuhlien yhteydessä avattiin uudistettu Suomen sotien 1939—45 osasto, jonne Panssari-prikaatin pioneerikomppania pystytti puolijoukkue-majoitus-korsun. 10. 10.—15. 11. järjestettiin Suomen ja Neuvostoliiton sotilaallisen kanssakäymisen vuodet 1945—75 -valokuvanäyttely.

Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Kertomusvuoden aikana painatettiin postikorttisarja yleisestä osastosta. Aikakaus- ja päivälehdet julkaisivat tietoja museon toiminnasta ja aukioloajoista.

Avoinnaolo

Sotamuseon yleinen osasto on ollut avoinna yleisölle sunnuntaista perjantaihin klo 11—15.

Rannikkotykistömuseo ja sukellusvene Vesikko olivat avoinna 10. 5.—28. 9. klo 11—17.

Pääsymaksua perittiin aikuisilta 1:—, lapsilta ja opiskelijoilta :—50. Koululais- ym. ohjatuilta ryhmittä, puolustusvoimien henkilökunnalta ja varusmiehiltä ei peritty pääsymaksua.

Kävijämäärät

	Aikuiset	Lapset, opisk. ym.	Ilmais- kävijät	Yhteensä
Yleinen osasto	3 956	2 020	2 608	8 584
Rannikkotykistö- museo	10 425	6 309	2 444	19 178
Sukellusvene				
Vesikko	20 511	11 393	2 480	34 384

Yleisen osaston kävijämäärässä (8 748 v. -74) tapahtui 164 hengen, Rannikkotykistömuseossa 233:n (19 411 v. -74) ja sukellusvene Vesikossa 4 623 kävijän (38 907 v. -74) vähennys.

Yhteensä tutustui Sotamuseoon ja sen eri osastoihin 62 146 henkeä. Kertomusvuoden kävijämäärän lasku lienee johtunut epätavallisen kauniista kesästä.

Tutkimustoiminta

Kertomusvuoden aikana jatkettiin suomalaisten käsiaseiden tutkimusta sekä asepuikujen selvittelyä. Viranomaisten ja tutkijoiden tiedusteluihin annettiin 28 selvitystä sekä 5 lausuntoa joukko-osastojen lipuista ja perinne-esineistä. Runsaasti tutkimustyötä jouduttiin käyttämään kirjaamattoman ja luettelottoman esineistön selvityksessä.